

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВОЇ БЕЗПЕКИ

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА ПОЛІТОЛОГІЇ

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: 081 Право

Освітня програма: «Право (поліцейські)» №491 від 25.06.2019

Статус навчальної дисципліни: нормативна

Мова навчання: Українська

Плани семінарських (практичних)
занять обговорені та схвалені на
засіданні
кафедри філософії та політології
протокол від 23.08.2019 р №16.

Завідувач кафедри

Вячеслав КУЗЬМЕНКО

Філософія права // Плани практичних (семінарських) занять для денної форми навчання. – Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. – 13 с.

РОЗРОБНИК:

Кузьменко В.В. доктор філософських наук, професор кафедри філософії та політології, факультету економіко-правової безпеки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

ТЕМА 1. Філософсько-правові вчення Платона і Аристотеля як основоположення європейських природно-правових філософських вчень
Семінарське заняття № 1 – 4 год.

План

1. Дискусія навколо предмета філософії права.
2. Сутність філософського підходу до права.
3. Право як засіб реалізації загальнолюдських цінностей.
4. Основні положення філософсько-правового вчення Платона
5. Основні положення філософсько-правового вчення Аристотеля

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: Філософія права, філософське знання, предмет філософії права, метафізичний підхід, природно-правове мислення.

Завдання для самостійної роботи до Теми 1:

Скласти список літературних джерел з вказаних питань

1. Дискусія навколо предмета філософії права.
2. Сутність філософського підходу до права.

Завдання для індивідуальної роботи до Теми 1:

Скласти есе з вказаних питань

1. Право як засіб реалізації загальнолюдських цінностей.
2. Основні положення філософсько-правового вчення Платона
3. Основні положення філософсько-правового вчення Аристотеля

ТЕМА 2. Природно-правова концепція Марка Тулія Цицерона як втілення ідей платонізму (онтологічний, аксіологічний, антропологічний і гносеологічний аспекти державно-правової концепції)

Семінарське заняття № 2 – 4 год.

План

1. Цивілізація як конкретно-історичне буття культури.
2. Генезис уявлень про право в різних цивілізаціях.
3. Право і релігія, держава і церква.
4. Античні Грецькі природно-правові концепції як основоположення природно-правової концепції М. Т. Цицерона
5. Поняття «*res publica est res populi*» у вченні М. Т. Цицерона – республіка – гармонійний світ, спільна справа всього римського народу
6. Онтологічний, аксіологічний, антропологічний та гносеологічний аспекти державно-правової концепції М. Т. Цицерона

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: цивілізація, культура, суспільство, гуманізм права, влада, демократія, релігійні норми.

Завдання для самостійної роботи до Теми 2:

Розкрити сутність основних категорій вказаних питань

1. Цивілізація як конкретно-історичне буття культури.
2. Генезис уявлень про право в різних цивілізаціях.
3. Право і релігія, держава і церква.

Завдання для індивідуальної роботи до Теми 2:

Скласти список літературних джерел з вказаних питань

1. Античні Грецькі природно-правові концепції як основоположення природно-правової концепції М. Т. Цицерона
2. Поняття «res publica est res populi» у вченні М. Т. Цицерона – республіка – гармонійний світ, спільна справа всього римського народу
3. Онтологічний, аксіологічний, антропологічний та гносеологічний аспекти державно-правової концепції М. Т. Цицерона

ТЕМА 3. Візантійське право як носій християнської моралі та етики – християнського морального ідеалу (онтологічний, аксіологічний, антропологічний, гносеологічний аспекти візантійських правових актів) *Семінарське заняття № 3 – 4 год.*

План

1. Християнська спрямованість середньовічних філософсько-правових вчень середньовіччя
2. «Візантійська» імперія і «візантійське» право як носій християнської моралі та етики – християнського морального ідеалу
3. Онтологічний, аксіологічний, антропологічний, гносеологічний аспекти візантійських правових актів

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: спрямованість філософсько-правових вчень, «Візантійська» імперія, «візантійське» право, християнський моральний ідеал, онтологічний, аксіологічний, антропологічний, гносеологічний аспекти правових актів.

Завдання для самостійної роботи до Теми 3:

Скласти список літературних джерел з вказаних питань

1. Християнська спрямованість середньовічних філософсько-правових вчень середньовіччя

Завдання для індивідуальної роботи до Теми 3:

Скласти есе з вказаних питань

2. «Візантійська» імперія і «візантійське» право як носій християнської моралі та етики – християнського морального ідеалу
3. Онтологічний, аксіологічний, антропологічний, гносеологічний аспекти візантійських правових актів

ТЕМА 4. Середньовічна філософсько-правова концепція як відображення християнського вчення.

Семінарське заняття № 4 – 4 год.

План

1. Основні етапи розвитку середньовічної філософії.
2. Основні принципи релігійно-філософської системи Августина Аврелія, його антропологія та онтологія як абсолютне буття.
3. Основні принципи філософсько-теологічного вчення Фоми Аквінського.
4. Основні принципи реалізму та номіналізму.
5. Принципи релігійно-філософської системи Августина Аврелія.
6. Принципи філософсько-теологічного вчення Фоми Аквінського.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: середньовічна філософія, догматизм, схоластика, патрістика, релігія, віра, універсалії.

Завдання для самостійної роботи до Теми 4:

Скласти есе з вказаних питань

1. Основні етапи розвитку середньовічної філософії.
2. Основні принципи релігійно-філософської системи Августина Аврелія, його антропологія та онтологія як абсолютне буття.
3. Основні принципи філософсько-теологічного вчення Фоми Аквінського.

Завдання для індивідуальної роботи до Теми 4:

Розкрити сутність категорій

1. Основні принципи реалізму та номіналізму.
2. Принципи релігійно-філософської системи Августина Аврелія.
3. Принципи філософсько-теологічного вчення Фоми Аквінського.

ТЕМА 5. Деонтологічний характер філософії епохи Відродження.

Семінарське заняття № 5 – 4 год.

План

1. Причини виникнення Ренесансу.
2. Відродження як епоха пробудження особи.
3. Основні напрями філософсько-правового пошуку епохи Відродження.
4. Особливості Ренесансу північної Європи та основних його представників
5. Деонтологічний аспект філософсько-правових ідей Ренесансу.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: Ренесанс, пантеїзм, мораль, світська наука, реформація.

Завдання для самостійної роботи до Теми 5:

Скласти список літературних джерел до вказаної теми

1. Причини виникнення Ренесансу.

2. Відродження як епоха пробудження особи.

Завдання для індивідуальної роботи до Теми 5:

Розкрити сутність категорій

1. Основні напрями філософського і наукового пошуку епохи Відродження.
2. Особливості Ренесансу північної Європи та основних його представників
3. Деонтологічний аспект філософських ідей Ренесансу.

ТЕМА 6. Раціоналістичний характер філософсько-правових побудов Нового часу.

Семінарське заняття № 6 – 4 год.

План

1. Передумови становлення філософсько-правової проблематики Нового часу.
2. Специфіка концептуальних систем основних представників епохи Нового часу.
3. Спадщина представників англійського емпіризму XVII століття Томаса Гоббса і Джона Локка.
4. Культурно-ідеологічний рух «Просвітництво» як основний ідейний рух епохи.
5. Деонтологічний аспект філософських концепцій окремих представників Нового часу (Бенедикта Спінози, Вольтера, Ж.-Ж. Руссо).

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: наукова революція, наукове знання, емпіризм, метод.

Завдання для самостійної роботи до Теми 6:

Скласти реферати відносно наступних питань:

1. Передумови становлення філософсько-правової проблематики Нового часу.
2. Специфіка концептуальних систем основних представників епохи Нового часу.

Завдання для індивідуальної роботи до Теми 6:

Скласти список літературних джерел до вказаної теми

1. Спадщина представників англійського емпіризму XVII століття Томаса Гоббса і Джона Локка.
2. Культурно-ідеологічний рух «Просвітництво» як основний ідейний рух епохи.
3. Деонтологічний аспект філософських концепцій окремих представників Нового часу (Бенедикта Спінози, Вольтера, Ж.-Ж. Руссо).

ТЕМА 7. Онтологічний, аксіологічний, антропологічний, гносеологічний аспекти філософсько-правового вчення Ш. Л. Монтеск'є про розподіл влади в контексті культури Нового часу (буржуазних революцій в Європі)
Семінарське заняття № 7 – 4 год.

План

1. Життєвий і творчий шлях Ш. Л. Монтеск'є.
2. Онтологічний, аксіологічний, антропологічний, гносеологічний аспекти філософсько-правового вчення Ш. Л. Монтеск'є про розподіл влади.
3. Онтологічна природа права. Правова реальність
4. Природне і позитивне право як елементи правової реальності.
5. Форми буття права: ідея права, закон, правове життя.
6. Природа людини і право. Антропологічні основи права.
7. Філософський зміст і обґрунтування прав людини.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: правове буття, онтологічна основа права, аномія суспільства, правова антропологія, правова аксіологія, правовий суб'єкт, індивід, особистість індивідуальність.

Завдання для самостійної роботи до Теми 7:

Скласти есе з вказаних питань

1. Життєвий і творчий шлях Ш. Л. Монтеск'є.
2. Онтологічний, аксіологічний, антропологічний, гносеологічний аспекти філософсько-правового вчення Ш. Л. Монтеск'є про розподіл влади
3. Онтологічна природа права. Правова реальність

Завдання для індивідуальної роботи до Теми 7:

Розкрити сутність категорій

1. Природне і позитивне право як елементи правової реальності.
2. Форми буття права: ідея права, закон, правове життя.
3. Природа людини і право. Антропологічні основи права.
4. Філософський зміст і обґрунтування прав людини.

ТЕМА 8. Деонтологічний аспект філософської спадщини І. Канта та деонтологічний аспект філософсько-правової теорії Г. В. Ф. Гегеля в контексті культури Нового часу та епохи Просвіти

Семінарське заняття № 8 – 4 год.

План

1. Деонтологічний аспект філософської спадщини І. Канта.
2. Деонтологічний аспект правової теорії Г. В. Ф. Гегеля

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: правове буття, онтологічна основа права, аномія суспільства, правова антропологія, правова аксіологія, правовий суб'єкт, індивід, особистість індивідуальність.

Завдання для самостійної роботи до Теми 8:

Скласти есе з вказаних питань

1. Деонтологічний аспект філософської спадщини І. Канта.

2. Деонтологічний аспект правової теорії Г. В. Ф. Гегеля.

Завдання для індивідуальної роботи до Теми 8:

Скласти список літературних джерел з вказаних питань

1. Особливості філософської спадщини І. Канта.
2. Особливості філософської спадщини Г. В. Ф. Гегеля.

ТЕМА 9. Онтологія філософсько-правової концепції Ф. М. Достоевського в контексті східнослов'янської культури

Семінарське заняття № 9 – 4 год.

План

1. Поняття «Вічна істина» в онтології філософсько-правової концепції Ф. М. Достоевського.
2. Поняття «Свобода» в онтології філософсько-правової концепції Ф. М. Достоевського.
3. Поняття «Доброчесність» в онтології філософсько-правової концепції Ф. М. Достоевського.
4. Поняття «Держава» в онтології філософсько-правової концепції Ф. М. Достоевського.
5. Поняття «Злочин» в онтології філософсько-правової концепції Ф. М. Достоевського.
6. Християнський ідеал в онтології філософсько-правової концепції Ф. М. Достоевського.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: вічна істина, свобода, доброчесність, держава, злочин, Християнський ідеал в онтології філософсько-правової концепції.

Завдання для самостійної роботи до Теми 9:

Скласти есе з вказаних питань

1. Поняття «Вічна істина» в онтології філософсько-правової концепції Ф. М. Достоевського.
2. Поняття «Свобода» в онтології філософсько-правової концепції Ф. М. Достоевського.
3. Поняття «Доброчесність» в онтології філософсько-правової концепції Ф. М. Достоевського.

Завдання для індивідуальної роботи до Теми 9:

Скласти есе з вказаних питань

1. Поняття «Держава» в онтології філософсько-правової концепції Ф. М. Достоевського.
2. Поняття «Злочин» в онтології філософсько-правової концепції Ф. М. Достоевського.
3. Християнський ідеал в онтології філософсько-правової концепції Ф. М. Достоевського.

ТЕМА 10. Історична, нормативістська, соціологічна, психологічна теорії права (правова онтологія, аксіологія, антропологія, гносеологія)

Семінарське заняття № 10 – 4 год.

План

1. Філософсько-правова концепція Ф. К. Савіній. Онтологічний, аксіологічний, антропологічний, гносеологічний аспекти
2. Нормативістська теорія права «чисте вчення про право» Г. Кельзена.
3. онтологія, аксіологія, антропологія, гносеологія
4. Соціологічний напрям теорії права – альтернатива нормативістської теорії права. Онтологія, аксіологія, антропологія, гносеологія
5. Психологічна теорія права Л. Й. Петражицького (онтологія, аксіологія, антропологія, гносеологія). Особливості посткласичного право розуміння

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: нормативістська теорія права, чисте вчення про право, соціологічний напрям теорії права, психологічна теорія права.

Завдання для самостійної роботи до Теми 10:

Розкрити сутність основних категорій теми

1. Філософсько-правова концепція Ф. К. Савіній. Онтологічний, аксіологічний, антропологічний, гносеологічний аспекти
2. Нормативістська теорія права «чисте вчення про право» Г. Кельзена. Онтологія, аксіологія, антропологія, гносеологія.

Завдання для індивідуальної роботи до Теми10:

Скласти есе з вказаних питань

1. Соціологічний напрям теорії права – альтернатива нормативістської теорії права. Онтологія, аксіологія, антропологія, гносеологія
2. Психологічна теорія права Л. Й. Петражицького (онтологія, аксіологія, антропологія, гносеологія). Особливості посткласичного право розуміння.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Рекомендована література до Теми 1:

1. Платон Діалоги // Всесвіт.-1992..
2. Платон. Государство // Соч. в 3-х томах. – М., 1968. – т. I.
3. Платон. Законы // Там же. – т. 3.
4. Мотрошилова Н.В. Рождение и развитие философских идей. - М., 1991.
5. Аристотель. Большая этика // Соч. в 4-х томах. – М., 1975. – т. 4.
6. Аристотель. Метафизика // Соч. в 4-х томах. – М., 1975. – т. 1.
7. Аристотель. Политика // Соч. в 4-х томах. – М., 1975. – т. 4.

Рекомендована література до Теми 2:

1. Волинка Г.І. Філософія Стародавності і середньовіччя в освітньому контексті: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. — К. : Вища освіта, 2005.
2. Гаєвський Б.А. Філософія політики. — К. : Вища школа, 2005. — 158с.
3. Гатальська С.М. Філософія культури: Підручник для студ. вищих навч. закл. — К. : Либідь, 2005. — 328 с.

Рекомендована література до Теми 3:

1. Філософія політики: Підручник / НАН України ; АПН України ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка / Л.В. Губерський (кер.ред.кол.), В.П. Андрущенко (кер.авт.-упоряд.). — К. : Знання України, 2003. — 399 с.
2. Філософія. Світ людини: Курс лекцій / Інститут філософії НАН України; Антропологічне відділення Українського філософського фонду. — К. : Стило, 1999. — 310 с.
3. Філософія. Хрестоматія: навч. посіб. / Л.Г.Дротянко (уклад.). — К. : Видавництво Національного авіаційного університету "НАУ-друк", 2009. — 244с.

Рекомендована література до Теми 4:

1. Волинка Г.І. Філософія Стародавності і середньовіччя в освітньому контексті: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. — К. : Вища освіта, 2005.
2. Гаєвський Б.А. Філософія політики. — К. : Вища школа, 2005. — 158с.
3. Гатальська С.М. Філософія культури: Підручник для студ. вищих навч. закл. — К. : Либідь, 2005. — 328 с.

Рекомендована література до Теми 5:

4. Табачковський В.Г., Булатов М.О., Хамітов Н.В., Андрос Є., Дондюк А. Філософія: світ людини. Курс лекцій: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. — К. : Либідь, 2003. — 432 с.
5. Філософія політики: Підручник / НАН України ; АПН України ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка / Л.В. Губерський (кер.ред.кол.), В.П. Андрущенко (кер.авт.-упоряд.). — К. : Знання України, 2003. — 399 с.
6. Філософія. Світ людини: Курс лекцій / Інститут філософії НАН України; Антропологічне відділення Українського філософського фонду. — К. : Стило, 1999. — 310 с.
7. Філософія. Хрестоматія: навч. посіб. / Л.Г.Дротянко (уклад.). — К. : Видавництво Національного авіаційного університету "НАУ-друк", 2009. — 244с.

Рекомендована література до Теми 6:

1. Капітон В. П., Панфілов В. О. Філософія науки Нового Часу: монографія / Дніпропетровська держ. фінансова академія. — Д. : [ДДФА], 2008. — 248с.
2. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: Мислителі. Ідеї. Концепції: Підручник. — К.: Книга, 2005. — 525 с.

Рекомендована література до Теми 7:

1. Табачковський В.Г., Булатов М.О., Хамітов Н.В., Андрос Є., Дондюк А.. Філософія: світ людини. Курс лекцій: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл.. — К. : Либідь, 2003. — 432 с.
2. Філософія. Світ людини: Курс лекцій / Інститут філософії НАН України; Антропологічне відділення Українського філософського фонду. — К. : Стило, 1999. — 310 с.

Рекомендована література до Теми 8:

1. Філософія права: Навч. пос. / О.Г. Данільян (ред.). — К. : Юрінком Інтер, 2002. — 272с.
2. Гегель Г.В.Ф. Философия духа. // Энциклопедия философских наук. — Т. 3. — М.: Мысль, 1977. — 471 с.
3. Гегель Г.В.Ф. Философская пропедевтика // Работы разных лет. — В 2-х томах. — Т. 2. — М.: Мысль, 1977. — С. 7.
4. Кант І. Критика чистого розуму. — К., 2000.
5. Кант І. Критика практичного розуму / І.Бурковський (пер.з нім.,примітки,післямова). — К. : Юніверс, 2004. — 239с.
6. Кант І. Прологомени до кожної майбутньої метафізики, яка може постати як наука / В.Терлецький (пер.з нім.,вступ.ст.,комент.і прим.). — К. : ППС-2002, 2005. — 178с.

Рекомендована література до Теми 9:

1. Горський В. Філософія в українській культурі. — К.: Центр практичної філософії, 2001. — 235 с.
2. Горський В.С. Філософія в українській культурі: (методологія та історія): Філософ. нариси. — К. : Центр практичної філософії, 2001. — 235 с.

Рекомендована література до Теми 10:

1. Філософія права: Навч. пос. / О.Г. Данільян (ред.). — К. : Юрінком Інтер, 2002. — 272с.
2. Левчук Л.Т., Панченко В.І., Шинкаренко О.В, Гриценко В. С., Єфименко В. В. Історія світової культури: Навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл. — 4.вид., стер. — К. : Либідь, 2003.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Предмет філософії права.
2. Основні положення філософсько-правового вчення Платона.

3. Основні положення філософсько-правового вчення Аристотеля.
4. Філософсько-правові погляди Платона, відображені у діалозі «Держава».
5. Визначення з позиції правової онтології, політики Аристотелем.
6. Античні Грецькі природно-правові концепції як основоположення природно-правової концепції М. Т. Цицерона.
7. Поняття «*res publica est res populi*» у вченні М. Т. Цицерона.
8. Онтологічний, аксіологічний, антропологічний та гносеологічний аспекти державно-правової концепції М. Т. Цицерона.
9. Християнська спрямованість середньовічних філософсько-правових вчень середньовіччя.
10. «Візантійська» імперія і «візантійське» право як носій християнської моралі та етики – християнського морального ідеалу.
11. Онтологічний, аксіологічний, антропологічний, гносеологічний аспекти візантійських правових актів.
12. Теорія розподілу влади – одна з провідних політичних парадигм європейського конституціоналізму.
13. Мета філософсько-правового вчення Ш. Л. Монтеск'є.
14. Політична свобода по Ш. Л. Монтеск'є.
15. Законодавча влада по Ш. Л. Монтеск'є.
16. Поняття «Закон» по Ш. Л. Монтеск'є.
17. Вченні Ш. Л. Монтеск'є про згоду між народом і государем.
18. Концепція людини у вченні Ш. Л. Монтеск'є.
19. Вчення Ш. Л. Монтеск'є про передумови та умови достовірного пізнання права.
20. Про правове регулювання у розподілі влади у творах Ш. Л. Монтеск'є.
21. Аналіз діяльності суддів у монархії по Ш. Л. Монтеск'є.
22. Категорії природа і принцип в концепції Ш. Л. Монтеск'є.
23. Проблема свободи у І. Канта.
24. Проблема доброчесності у І. Канта.
25. Поняття обов'язку у І. Канта.
26. Проблема законів у І. Канта.
27. Стосунки людини і держави у І. Канта.
28. Проблема свободи у Г. В. Ф. Гегеля.
29. Проблема доброчесності у Г. В. Ф. Гегеля.
30. Поняття обов'язку у Г. В. Ф. Гегеля.
31. Проблема законів у Г. В. Ф. Гегеля.
32. Стосунки людини і держави у Г. В. Ф. Гегеля.
33. Поняття «Вічна істина» в онтології філософсько-правової концепції Ф. М. Достоевського.
34. Поняття «Свобода» в онтології філософсько-правової концепції Ф. М. Достоевського.
35. Поняття «Доброчесність» в онтології філософсько-правової концепції Ф. М. Достоевського.
36. Поняття «Держава» в онтології філософсько-правової концепції Ф. М. Достоевського.

- 37.Поняття «Злочин» в онтології філософсько-правової концепції Ф. М. Достоевського.
- 38.Християнський ідеал в онтології філософсько-правової концепції Ф. М. Достоевського.
- 39.Філософсько-правова концепція Ф. К. Савіньї. Онтологічний, аксіологічний, антропологічний, гносеологічний аспекти.
- 40.Нормативістська теорія права «чисте вчення про право» Г. Кельзена.
- 41.онтологія, аксіологія, антропологія, гносеологія.
- 42.Соціологічний напрям теорії права – альтернатива нормативістської теорії права. Онтологія, аксіологія, антропологія, гносеологія.
- 43.Психологічна теорія права Л. Й. Петражицького (онтологія, аксіологія, антропологія, гносеологія). Особливості посткласичного право розуміння.